

Gijs van Elk,
voorzitter CRR

Zijn wonderen de wereld uit?

'Ik kan weer lopen! Ik kan weer lopen!!' schreeuwde de vrome Lourdesganger uit. Al snel liet hij er op volgen: 'Ze hebben mijn fiets gejat'. Geen wonder.

Onlangs kopten kranten en roeptoeterden de radio en tv vrolijk dat het aantal kortdurende werklozen, zij die minder dan een jaar naar werk zochten, afneemt. Goed

nieuws zou je zeggen. In een enkel geval werd er na enige tijd aan toegevoegd dat het aantal langdurig werklozen toenam, vooral bij 45-plussers. Van de werkloze 55-plussers is momenteel 62 procent al langer dan een jaar werkzoekend. Die ouderen komen dus nog maar moeilijk aan de slag, al moeten ze wel tot hun 67-ste of nog langer werken. Ook geen wonder dus. De banen die erbij kwamen, werden overigens met name door uitzendkrachten en zelfstandigen ingevuld. Een toename van de flexibilisering van de arbeidsmarkt. Voor sommigen, werkzaam in de regio Den Haag, zou dit wel een uitkomst kunnen zijn. Iets minder lang aan het pluuche kleven, kan een wonder zijn waar we mogelijk wel wat aan hebben.

Aantal bijstandsgerechtigden neem toe

Ook het aantal bijstandsgerechtigden nam de afgelopen tijd drastisch toe. Vergeleken met dezelfde periode een jaar geleden nam het aantal met maar liefst 15.000 toe. In juni 2015 ontvingen 429.000 burgers een bijstandsuitkering, in juni 2014 was dat aantal nog 414.000. Nog veel, veel teveel.

Het drama wordt nog groter en de wonderen zijn intussen in herfstnevelen gehuld. Het aantal mensen dat vanuit de bijstand een baan vindt, wordt almaar lager. Je zit aan de grond en daar zal je blijven ook. 'Labbekakken' hebben we niet nodig. In ons land is de afgelopen jaren fanatiek ingezet op zogenoemd 'activerend' beleid. Dit ging van sollicitatiecursussen tot afval prikken, restauratie van monumenten, parken schoffelen, sigarettenpeuken van ambtenaren opruimen, blaadjes blazen uit bossen, kalenders vouwen, fietsstallingen beheren, tot praatgroepen en LinkedIn-trainingen. Steeds wordt de oorzaak van het niet slagen van dit beleid gezocht en gevonden aan de kant van de werkzoekende, de bijstandsgerechtigde, kortom aan de aanbodzijde. De vraag naar banen, de vraagzijde, is klein, veel te klein, maar daar ligt de oorzaak van het falende en dure be-

leid natuurlijk niet. Sullen zijn het die banenzoekers, ze doen hun best niet om per vacature hun vaak minimaal zeven zwetende concurrenten te verslaan. Een schande.

Welvaart neemt toe, maar niet voor iedereen

In dezelfde periode van 2014 tot 2015 nam de welvaart toe. Echter niet voor de bijstandsgerechtigden. Ook al geen wonder, want deze tendens is al waarneembaar sinds de jaren zestig. De bijstand is gebaseerd op het wettelijk minimumloon: de bijstand is 70% van het wettelijk minimumloon. Dat minimumloon wordt twee keer per jaar vastgesteld, op 1 juli en op 1 januari, de bijstandsuitkering dus ook. Tis maar dat u het weet. De afgelopen jaren is de hoogte van het minimumloon gedaald, en dus ook de hoogte van de bijstand, want het minimumloon is behoorlijk achtergebleven bij het gemiddelde loon. In 1964 werd het minimumloon ingevoerd, trouwens uit welbegrepen eigenbelang van bedrijven, want wie zou anders hun producten afnemen? Sinds de invoering van het minimumloon is het relatief nog nooit zo laag geweest. Aanvankelijk was het minimumloon 60 procent van het gemiddelde loon. Bij het begin van de crisis rond 2008 was het minimumloon nog slechts 45 procent van het gemiddelde loon. Nu is dat voor mensen boven de 23 jaar 1.477,80 euro bruto per maand. Er blijft dus steeds minder over en dat geldt a fortiori voor de 'bijstandstrekker'.

Een kleine geschiedenis

We gaan even terug naar de 17e eeuw, de tijd van de econoom Bernard de Mandeville (een Nederlander, jawel). Hij schreef: 'Het is evident dat in een vrij land, waar slaven niet zijn toegestaan, de zekerste rijkdom ligt in een veelheid aan vlijtige armen.' Nog afgezien van het cynisme, een grote fout, want intussen zouden we moeten weten dat rijkdom van de een de rijkdom van de ander bevordert. Een gewoon kapitalistische principe, Henry Ford wist het in 1914, hij voerde toen al het minimumloon in. Hij was trouwens ook een voorstander van een kortere werkweek en dus meer vrije tijd, maar dat terzijde, want dat gaat over welzijn (en ook over welvaart. Natuurlijk, laat dat maar aan de creatieve kapitalist Ford over, want als Ford had gedaan wat anderen vonden, hadden we nu snellere paarden gehad) en daar hebben we het hier niet over.

Epiloog en relativering

Het is volgens mij een slechte zaak dat lang niet iedereen profiteert van de toegenomen welvaart en dat de kloof tussen arm en rijk groter wordt en extreme rijkdom van sommigen toeneemt. Minder mensen kunnen nu meer kopen, maar veel mensen kunnen dat ook, veel meer zelfs en dat

is in allerlei opzichten beter. Wat schiet de economie er mee op dat een enkeling zich nu een bij(bal)boot (mijn term) kan veroorloven, omdat hij voor helikopters en personeel niet meer genoeg heeft aan een honderd meter lang jacht? Als het geld voor die dingen eerlijk verdeeld was over iedereen, dan was de samenleving beter af. Al vind ik ook dat enige inkomensongelijkheid, voor de broodnodige prikkels, moet blijven bestaan.

Een relativering wordt bij het woord welvaart vaak gemaakt: Nog geen tweehonderd jaar geleden was het gemiddeld inkomen tien keer lager dan het huidige. Bijna iedereen leefde toen sober, om niet te zeggen uitermate armoedig. Het is goed gegaan met ons, over de hele wereld. De wereld-economie is 250 keer zo groot als voor de industriële revolutie in de 18e eeuw. En ook: De Nederlandse armoedegrens ligt 35 keer hoger dan de extreme armoedegrens in de derde wereld. Waar hebben we het over?

Toch meen ik dat dit soort relativeringen niet aan de orde zijn. Minder slecht is nog altijd slecht en ... we leven hier en nu, met hopelijk ook een duurzame blik op de toekomst. Iedereen moet kunnen profiteren van de welvaart. Geen wonder, maar een blijk van beschaving.

‘Wat is de ergste misdaad tegen het leven? Niet durven te leven.’ las ik onlangs in een prachtige IJslandse roman. Ik ben het er mee eens, maar zou dat aforisme toch willen wijzigen of er liever aan toe willen voegen: de ergste misdaad tegen het leven is niet fatsoenlijk kúnnen leven. Kun je leven, durf dat dan ook. Voel je uitgedaagd. Het is iedereen van harte gegund.

Gijs van Elk

voorzitter CRR